

Don't judge a book by the cover!

Is er iemand geïnteresseerd in een boek over de Laurenskerk? Veroordeel het boek niet omwille van de omslag, er bestaat een zeer leuk boek over de Laurenskerk. Luchtig en informatief met een lading ter zake doende foto's! Een paar highlight in dit artikel en daarna een uitweiding over de toren. De vraag is: waarom hebben kerken eigenlijk torens? Tweede vraag: waarom doen torens iets met ons, een psychologische vraag.

Zijn kerken oud en saai?

Ja, meestal zijn ze oud en hun beschrijvingen meestal gort-droge historie. Niet als je Jack C.J. Wereldsma een boek laat schrijven. Na lezing wilde ik onmiddellijk naar de kerk, die ik al zo vaak had bezocht, om de geopenbaarde geheimen van Wereldsma met eigen ogen te zien. Het boek kent drie invalshoeken. De eerste is de historie van de kerk zelf. Nooit geweten dat de koorhekken en de houten gewelven ooit hemelsblauw waren geverfd. En de toren... daarover later meer. De derde invalshoek is een gedetailleerde beschrijving van dingen die in de kerk te zien zijn. Graftombes, rouwborden, schilderijen etc etc. En na lezing weet u waar het aapje Maarten te vinden is... ik heb het nooit gezien en geweten!

De tweede invalshoek is zeer origineel. Een samenvatting van wat buitenlanders over de Laurenskerk en de Nederlanders geschreven hebben. Ons valt het niet op maar we zijn een nieuwsgierig volk want we hadden bijna allemaal spionnetjes aan onze ramen geschroefd. In dat spiegel-tje reflecteerden al de roddels en waarheden van alledag. De buitenlander merkt ook op dat elk dozijn Nederlanders een eigen kerk heeft gesticht. "Uw geduld zal zeer op de proef worden gesteld als ik een beschrijving zou geven van iedere kerk die in Rotterdam te zien is", schrijft Robert Hills in 1815.

En dan die handelsgeest! In de Laurens werd zoveel mogelijk begraven want dat leverde tenminste 40 florijnen per lijk op. Ja, die ouwe rijke stinkers! Wat moet het gestonken hebben daar in die Laurenskerk [Noot 1].

Overigens moest een bezoeker twee stuivers betalen om de kerk te bezichtigen en zes (!!) om de toren te beklimmen. En om die toren gaat het me nu!

Waarom hebben kerken torens?

Wereldsma opent het boek met een uitgebreid verhaal over de toren vanaf de 14de tot de 18de eeuw. Hoe die toren uiteindelijk gebouwd is met al zijn geledingen [etages] en uiteindelijke hoogte. Prachtig is het verhaal over de scheefzakkende toren en de houten palen die ze in 1651 onder de toren schoven om zo te rusten op nieuwe fundamenteën. Bij een restauratie in de 20ste eeuw kwamen die palen bloot te liggen.

De toren stond eerst los van de kerk en pas zo rond 1490 werd de kerk verlengd en aan de toren geplakt.

Torens zijn oorspronkelijk bedoeld als verdedigingswerk. Torens werden met muren aan elkaar vastgemaakt op ongeveer dubbele boogschotsafstand. Zo verdedigde men een stad of huis. Een toren was alleen voorbehouden aan de adel [Noot 2]. Vanaf ongeveer de 14de eeuw werden er torens bij alle kerken gebouwd. Als uiting van status voor de lagere adel die zich geen kastelen konden veroorloven. Het

Kruidtoren te Nijmegen in het Kronenburgerpark

idee dat de kerktoeren de verticale verbindingslijn tussen mens en God is, wordt niet door literatuur ondersteund. Maar op dat 'verticale' kom ik terug.

Wat is er psychologisch aan torens?

"Het instinct naar een hoog punt te klimmen en daarvandaan rond te kijken en je wereld te overzien, lijkt een fundamenteel menselijk instinct te zijn....Deze hoge punten [(kerk)torens] ... geven mensen een plaats waar ze naar toe kunnen klimmen en van waaruit ze over hun wereld kunnen uitkijken. En ze geven mensen een punt dat ze uit de verte kunnen zien en waarop ze zich als ze beneden zijn, kunnen richten. Hoge punten spelen ook een belangrijke rol als plaatsen vanwaar naar beneden gekeken kan worden: plaatsen die een spectaculair, alles omvattend zicht geven op een stad.Voor een vol besef van grootsheid van het uitzicht lijkt het noodzakelijk dat men er voor moet werken, ... De handeling van het klimmen....zuivert de geest en maakt het lichaam ontvankelijk." [Noot 3] De psycholoog Claes stelt dat torens ontzag wekken en dat zij monument voor hoogte zijn. Monument komt van het Latijnse 'monere' dat o.a. 'waarschuwen' betekent. "Torens waarschuwen: zij wijzen de eendimensionaliteit van het bestaan af. En scheppen daardoor spanning." [Noot 4]

Vertikaal wordt symbool voor 'stad'.

Misschien is Le Corbusier in 1922 wel de ontdekker van de 'verticale stad' toen hij zijn plannen maakte voor de stad Parijs. Hoogbouw zou mensen gelukkiger maken. [Noot 5] Rem Koolhaas als een moderne Le Corbusier, eert de grootsheid

van wolkenkrabbers en wijst op de betekenisverandering van de toren. Eerst nog o.a. markeringspunt maar gaande weg groeit de toren in de vorm van de wolkenkrabber uiteindelijk uit tot een zelfstandig nieuw universum. [Noot 6] in de ultieme [woon] toren ballen allerlei activiteiten samen. Wonen, recreatie, gastenverblijven en zakendoen, alles kan in de wolkenkrabber. En dan is er nog een functie die onbenoemd blijft: het fenomenale uitzicht als je op de bovenste etage bent aangekomen. En daar omarmen de wolkenkrabber en de kerktoeren elkaar: de beklim-

ming tot de top geeft de panoramische blik die betovert alsof het negentiende eeuwse kijkmachines zijn [zoals bijvoorbeeld 'Het panorama van Mesdag']. [Noot 7]

Gewoon kopen dit boek en wandel!

Met het boek van Jack C.J. Wereldsma "Laurenskerk Rotterdam" heeft u 164 pagina's geluk in uw hand. Bekijk de kerk en beklim de toren met dit boek in de hand! [isbn 9789490608750]

Reactie artikel:

d.roelfzema@upcmail.nl

Zondagmiddagconcerten in Prinsenpark gaan door in 2015!

In juni 2015 zullen enthousiaste bewoners van het Lage Land en Prinsenland voor de 3e keer zondagmiddagconcerten organiseren. Er is in 2013 een Stichting MPPP opgericht en er is subsidie en sponsorgelden aangevraagd.

Er wordt voor volgend jaar weer een muziekprogramma samengesteld met verschillende genres op vier zondagmiddagen in juni.

Om alles goed te organiseren en te laten verlopen zoeken we nog enthousiaste vrijwilligers en/ of bestuursleden. Wij hebben ook hulp nodig bij de voorbereidingen en op de zondagmiddagen zelf. Heb je bijvoorbeeld kennis van communicatie/sponsoring of een brede muziekkennis en een goed gehoor of werk je graag met sociale media? Meld je aan! Wil je alleen meehelpen pos-

ters verspreiden en flyeren? Kan ook.

Wil je op de zondagen zelf meehelpen? Ergens tussen 11.00 en 16.30 uur? Tent opzetten, stoelen klaar zetten, opruimen na afloop? Laat weten wat je wilt doen en hoe lang. Prima als je meedoet!

De concerten in 2015 zijn op:

Zondag 7 juni
Zondag 14 juni
Zondag 21 juni
Zondag 28 juni

Zie ook onze website: www.muziekpodiumprinsenpark.nl en facebook

Neem contact op met Ad Nefs: acfmnefs@gmail.com, telefoon 06-17077883 of met Paul Paulusma: paulusma@solcon.nl 06-29062826

[1]: In het kader van beleveniscommunicatie: breng weer eens de lijkenlucht zoals in de 14de en 15de eeuw gewoon was, terug in de kerk voor een week! Lijkt me geweldig! Lang geleden bezocht ik met mijn vader [hij was parfumeur] een tentoonstelling in het universiteitsmuseum: de geur van de middeleeuwen. U begrijpt wat ik nu bedoel: het was walgelijk! Maar een onuitwisbare indruk!

[2]: Daarom heten torens ook wel 'seigneurale bouwelementen'. Lees over torens verder in "Bouwen in Nederland 600 – 2000" [2007] en "Stad en samenleving" [2000]

[3]: "Steden Gebouwen Constructie. Een Patroontaal" [1995], pag. 355-358.

[4]: "Van mensen en steden" [2003], pag. 70-71.

[5]: "De architectuur van het geluk." [2006], pag.266 – 277.

[6]: "S,M,L,XL" [1995] pag. 495-516.

[7]: "Archeologie van de kick" [2009, herziene editie] over panoptica en panorama's, 'kijkmachines'; "Een drempelwereld (moderne ervaring en stedelijke openbaarheid)" [1998], pag. 219-297; over de fascinatie voor hoogbouw.